

203.

Na mocy art. 44 Konstytucji ogłaszam ustawę następującej treści:

U S T A W A

z dnia 26 marca 1935 r.

o klasyfikacji gruntów dla podatku gruntowego.

Art. 1. W celu ustalenia jednolitych podstaw dla równomiernego wymiaru podatku gruntowego i utrzymania ewidencji gruntów będzie przeprowadzona klasyfikacja gruntów na całym obszarze Państwa.

Art. 2. Klasyfikacji nie podlegają grunty:

- 1) zajęte pod cmentarze,
- 2) pod torami kolejowemi, publiczne drogi i place, należące do Państwa lub instytucyj oraz związków prawa publicznego,
- 3) w miastach, podlegające państwowemu podatkowi od nieruchomości.

Art. 3. (1) Grunty dzieli się na następujące kategorie według rodzajów użytkowania:

- a) grunty orne,
- b) łąki,
- c) pastwiska,
- d) grunty pod wodami,
- e) grunty pod lasami,
- f) nieużytki.

(2) Za grunty orne uważa się ziemie pod polami uprawnemi, szlucznemi pastwiskami, sadami i ogrodami, jak również pod budynkami i podwórzami; za łąki uważa się ziemie, trwale pokryte roślinnością łąkową, które z zasady są koszone; za pastwiska uważa się ziemie, trwale pokryte roślinnością pastwiskową, które z zasady nie bywają koszone, lecz spasane przez inwentarz; za grunty pod wodami uważa się ziemie pod wodami zamkniętymi i otwartymi, w rozumieniu obowiązujących przepisów rybackich, o ile wody te są użytkowane w celach hodowli ryb lub rybołówstwa; za grunty pod lasami uważa się ziemie, służące do produkcji drewna i wiskliny.

(3) Ilość klas oraz rodzaje gleby w poszczególnych kategoriach gruntów (ust. 1) podaje tabela, załączona do ustawy niniejszej. Tabela ta ustalona jest dla gruntów o przeciętnej kulturze i wydajności, z uwzględnieniem ich właściwości naturalnych. Przy klasyfikacji nie będą uwzględniane indywidualne różnice bonitacji, spowodowane nakładami i zabiegami posiadaczy gruntów, powodującemi przychodowość nie trwale wyższą od przeciętnej. Za takie nakłady uważa się stałe utrzymywanie w należytem stanie meljoracyj szczegółowych. Grunty, na których dokonano meljoracyj szczegółowych, po przeprowadzeniu klasyfikacji na podstawie niniejszej ustawy, nie mogą być z tego powodu przeklasyfikowane do klas wyższych. Minister Skarbu w porozumieniu z Ministrami Rolnictwa i Reform Rolnych oraz Spraw Wewnętrznych wyda szczegółowe przepisy co do zaliczania gruntów do odpowiednich kategorii i klas.

(4) Instrukcje regionalne określają lokalne nazwy gleb oraz warunki przyrodnicze i sposób, w jaki one przy klasyfikowaniu poszczególnych gruntów będą brane pod ocenę. Instrukcje te wyda Minister Skarbu w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Reform Rolnych.

(5) Rada Ministrów dokona na wniosek Ministra Skarbu podziału Państwa na okręgi rolnicze i leśne, z uwzględnieniem warunków gospodarczych i klimatycznych, oraz określi stosunek współczynników między poszczególnymi okręgami.

Art. 4. (1) Celem dokonania klasyfikacji gruntów tworzy się:

1) powiatowe komisje klasyfikacyjne — w siedzibie właściwego urzędu skarbowego. Minister Skarbu może zwiększać lub zmniejszać teren działania powiatowych komisji klasyfikacyjnych;

2) wojewódzkie komisje klasyfikacyjne — w siedzibie właściwej izby skarbowej;

3) Główną Komisję Klasyfikacyjną — przy Ministerstwie Skarbu.

(2) Powiatowe komisje klasyfikacyjne przeprowadzają klasyfikację gruntów w swych okręgach. Wojewódzkie komisje klasyfikacyjne sprawują nadzór nad komisjami powiatowymi, a Główna Komisja Klasyfikacyjna — nad komisjami wojewódzkimi i powiatowymi co do należytego wykonywania przez nie ich czynności. Do zadań Głównej Komisji Klasyfikacyjnej należy ponadto opracowywanie i przedstawianie Ministrowi Skarbu wniosków co do postanowień, przewidzianych w art. 3 ust. 4 i 5. Główna Komisja Klasyfikacyjna opinuje na podstawie wniosków wojewódzkich komisji klasyfikacyjnych instrukcje regionalne, przewidziane w art. 3 ust. 4.

(3) Klasyfikację gruntów, stanowiących własność Państwa, dokonywają wojewódzkie komisje klasyfikacyjne w porozumieniu z właściwą władzą.

Art. 5. (1) Rozporządzenie Ministra Skarbu określi współdziałal zainteresowanych w czynnościach klasyfikacyjnych. Przed ustaleniem decyzji powiatowej komisji klasyfikacyjnej zainteresowanym przysługiwać będzie prawo czynienia ustnych i pisemnych wniosków.

(2) Od orzeczeń powiatowych komisji klasyfikacyjnych można wnosić odwołania do wojewódzkich komisji klasyfikacyjnych, które rozstrzygają ostatecznie.

(3) Rozporządzenie Ministra Skarbu określi sposób składania wyjaśnień pisemnych lub ustnych przez zainteresowane strony w komisjach odwoławczych.

Art. 6. Minister Skarbu ma prawo uchylać w drodze nadzoru wszelkie decyzje i orzeczenia powiatowych i wojewódzkich komisji klasyfikacyjnych w przypadkach stwierdzenia wadliwości postępowania przy ich powzięciu lub naruszenia materialnej przepisy o klasyfikacji gruntów. W tym ostatnim wypadku Minister Skarbu zasięga uprzednio opinii Głównej Komisji Klasyfikacyjnej.

Art. 7. (1) W skład powiatowych komisji klasyfikacyjnych wchodzi: naczelnik miejscowego urzędu skarbowego, jako przewodniczący, zastępca przewodniczącego, wyznaczony przez Ministra Skarbu, przedstawiciel Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych, dwaj członkowie i dwaj ich zastępcy, delegowani przez izbę rolniczą, oraz dwaj członkowie i dwaj ich zastępcy z pośród miejscowych płatników państwowego podatku gruntowego, powołani przez urząd skarbowy z listy, przedstawionej przez radę powiatową; z tych ostatnich dwóch członków i dwóch zastępców, jeden członek i jeden zastępca powinni być przedstawicielami większej, a jeden członek i jeden zastępca — mniejszej własności gruntowej.

(2) W skład wojewódzkich komisji klasyfikacyjnych wchodzi: dyrektor miejscowej izby skarbowej, jako przewodniczący, zastępca przewodniczącego, wyznaczony przez Ministra Skarbu, kierownik oddziału podatków realnych izby skarbowej, przedstawiciel Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych, przedstawiciel Ministra Spraw Wewnętrznych oraz czterej delegaci izby rolniczej i czterech ich zastępców, z których dwaj delegaci i dwaj zastępcy winni być przedstawicielami większej, a dwaj delegaci i dwaj zastępcy mniejszej własności gruntowej.

(3) W skład Głównej Komisji Klasyfikacyjnej wchodzi: czterej przedstawiciele Ministra Skarbu, z których jeden jest przewodniczącym komisji, drugi zastępca przewodniczącego, trzej przedstawiciele Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych, dwaj przedstawiciele Ministra Spraw Wewnętrznych oraz sześciu przedstawicieli i sześciu zastępców organizacji rolniczych, powołani przez Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Reform Rolnych.

(4) Minister Skarbu ma prawo powoływać do udziału w komisjach wojewódzkich i Głównej doradców fachowych.

Art. 8. (1) Wydatki, związane z przeprowadzeniem pomiarów i klasyfikacji gruntów na podstawie ustawy niniejszej, ponosi z zastrzeżeniem ust. 2 Skarb Państwa.

(2) Koszty podróży i diet członków powiatowych komisji klasyfikacyjnych z ramienia związków samorządu terytorjalnego i gospodarczego ponoszą związki, właściciele zaś i stali użytkownicy obowiązani są do bezpłatnych świadczeń w naturze przy przeprowadzaniu pomiarów i badaniu ich gruntów; w stosunku do gruntów, wchodzących w skład podatkowych jednostek zbiorowych na obszarze województw środkowych i wschodnich, obowiązek ten ciąży na gromadach. Rozmiar tych świadczeń oraz tryb wymierzania i ściągania należności pieniężnych w razie zastępczego wykonania tych świadczeń wskutek niewypełnienia ich przez zobowiązanych w całości lub częściowo w wyznaczonym terminie, określi w drodze rozporządzenia Minister Skarbu w porozumieniu z Ministrami: Rolnictwa i Reform Rolnych oraz Spraw Wewnętrznych.

(3) Minister Skarbu określa wysokość ponoszonych przez Skarb Państwa kosztów podróży i diet

członków komisji klasyfikacyjnych. Natomiast wysokość kosztów podróży i diet członków komisji klasyfikacyjnej, delegowanych przez związki samorządu terytorjalnego i gospodarczego, ustalają te związki.

Art. 9. (1) Wszystkie władze i urzędy państwowe i samorządowe, notariusze, instytucje publiczne, zakłady naukowe, banki państwowe i zakłady kredytu długoterminowego obowiązane są na żądanie komisji klasyfikacyjnych udzielać bezpłatnie wszelkich posiadanych materiałów i danych, dotyczących określenia obszaru, sposobu użytkowania i jakości gruntów oraz zezwalać na sporządzanie z nich odpisów.

(2) Państwowe i prywatne zakłady kredytu długoterminowego obowiązane są udzielać zainteresowanemu posiadaczom gruntów bezpłatnie do wglądu map i rejestrów pomiarowych tych gruntów oraz zezwalać na sporządzanie z nich odpisów.

Art. 10. (1) Przepisy co do warunków, jakim powinny odpowiadać osoby, powoływane na członków komisji klasyfikacyjnych, organizacji tych komisji, zmian w ich składzie, wywołanych miejscowymi warunkami, zakresu czynności komisji i sposobu wykonania tych czynności oraz postępowania w komisjach, wyda w drodze rozporządzeń Minister Skarbu w porozumieniu z Ministrami: Rolnictwa i Reform Rolnych oraz Spraw Wewnętrznych. Rozporządzenia określą również obowiązek sporządzania i dostarczania komisjom klasyfikacyjnym przez zarządy gmin wiejskich i miejskich wykazów wszystkich posiadłości gruntowych w obrębie gminy, sposób przeprowadzania i granice dokładności pomiaru dla celów klasyfikacji gruntów oraz terminy rozpoczęcia i ukończenia prac komisji.

(2) Minister Skarbu ma prawo zwalniać od opłat stemplowych pisma, związane z działalnością komisji klasyfikacyjnych.

Art. 11. Na podstawie przeprowadzonej klasyfikacji zostaną założone powiatowe rejestry gruntowe. Minister Skarbu ustali zasady założenia tych rejestrów oraz sposób ich prowadzenia.

Art. 12. Wykonanie ustawy niniejszej porucza się Ministrowi Skarbu, co do art. 3, 7, 8 i 10 w porozumieniu z interesowanymi ministrami.

Art. 13. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezydent Rzeczypospolitej: *I. Moscicki*

Prezes Rady Ministrów: *W. Sławek*

Minister Skarbu: *Wł. Zawadzki*

Załącznik do art. 3 ustawy z dnia 26 marca 1935 r. (poz. 203).

TABELA KLAS GRUNTÓW.

A. GRUNTY ORNE.

Klasa I. Grunty orne najlepsze.

Grunty bardzo zasobne w składniki odżywcze, łatwe do uprawy, ciepłe, czynne, o czynnym podglebiu, umożliwiającem nawet bardzo głęboką orkę, przepuszczalne, lecz dostatecznie wilgotne, przewiewne, niezaskorupiające się, zawierające zazwyczaj znaczne ilości próchnicy słodkiej. Meljoracyjnie wymagają. Dają nawet w warunkach średniej kultury wysokie plony najszlachetniejszych roślin, wymagających głębszego zakorzenienia się.

Do klasy tej należy zaliczyć np. wybitnie dobre kawałki gleb następujących:

- a) mady chude, średnio ciężkie, położone tak wysoko, że nie zamakają podczas wylewów rzeki, w której dolinie leżą. Warstwa mady, gruba co najmniej na 1 m, spoczywa na podłożu piaszczystym;
- b) niektóre czarnoziemy stepowe, leżące na podłożu lössowem i niektóre czarnoziemy stepowe zdegradowane (pozbawione znacznej ilości próchnicy), na lössach grubości od 1 — 1,5 m, leżące średnio wysoko na podłożu piaszczystym. Próchnica tych gleb słodka;
- c) najlepsze lössy całkowite;
- d) najlepsze ziemie kujawskie o przepuszczalnym marglowem podłożu.

Klasa II. Grunty orne bardzo dobre.

Grunty, zbliżone właściwościami do gruntów klasy I, posiadające nieco gorsze warunki fizyczne, a więc mniej przepuszczalne i przewiewne. Nieco trudniejsze do uprawy. Stosunki wilgotnościowe trochę gorsze. Spadki, o ile występują, są łagodne. Udają się na nich wszelkie warzywa.

Do klasy tej należy zaliczyć np.:

- a) mady chude (o ile nie są z materiału karpackiego), średnio ciężkie, zamakające na krótki okres czasu podczas wylewów. Grubość mady co najmniej 1 m. W podłożu piasek;
- b) czarnoziemy stepowe lössowe, na warstwie lössowej łącznej grubości co najmniej jednometrowej, leżące na lössie, piasku lub żwirze;
- c) lössy głębokie i najlepsze z płytkich, ale grubości ponad 70 cm;
- d) czarne ziemie (pochodzenia bagiennego) na przepuszczalnym podłożu;
- e) najlepsze kawałki dobrze położonych bielic mocnych szczerków i glin — zmeljorowane;

- f) najlepsze rędziny (borowiny) — głębokie ponad 0,5 m.

Klasa III. Grunty orne dobre.

Grunty cechuje mniejszy wybór roślin uprawnych z powodu warunków fizycznych, chemicznych lub topograficznych, gorszych od tych, które posiadają grunty klasy I i II.

Do klasy tej należy zaliczyć np.:

- a) lössy naźwirowe, napiaskowe, nawapieniowe, które nie dochodzą do 1 m grubości, ale przenoszą 50 cm;
- b) lepsze bielice, gliny i szczyrki mocne — co najmniej 1 m grube, na przepuszczalnych podłożach;
- c) piaski nalössowe i nabelicowe — głębokie na 50 cm.
Gleby, wymienione w pkt. a), b) i c), są to gleby przepuszczalne, przewiewne, ciepłe, mocno czynne, stąd podobne do klasy I, lecz bardziej gruboziarniste i na suszę mniej wytrzymałe. Spadki, o ile występują, są łagodne. Do uprawy łatwe;
- d) grunty nadrzeczne, nisko położone, mniej spójne, niż w klasie II, przepuszczalne, często podmakające, ale w razie odpływu wód rzecznych mogą być za suche;
- e) grunty wapienne i marglowe, głębokie od około 30 do 50 cm, przepuszczalne i przewiewne, lecz bardzo wrażliwe na suszę i nadmiar wilgoci atmosferycznej, wymagające większej ilości sprzężaju na jednostkę uprawną dla konieczności szybkiego wykonania robót. Leżą wysoko na podłożu wapiennym;
- f) grunty torfowe najlepsze, zmeljorowane, zawierające dużo części mineralnych, części zaś roślinne są w stanie daleko posuniętego rozkładu (włókien roślinnych nie widać). Grunty, zawierające mniej części mineralnych i części roślinne mniej rozłożone, zaliczane są do klas niższych;
- g) najlepsze grunty Podkarpacia, płaskie względnie z łagodną wystawą południową lub południowo-zachodnią, nie wyżej położone jak 300 — 400 m nad poziomem morza.

Klasa IV. Grunty orne średnie.

Grunty rolniczo średnio dobre w swym stanie naturalnym, bez ulepszeń fizycznie wadliwe i zawodne.

Do klasy tej należy zaliczyć np.:

- a) grunty lekkie, więcej piaszczyste, przepuszczalne t. zw. lekkie szczyrki, leżące na lżejszym mniej związłym podłożu, lecz z dużą ilością części pyłowych w warstwie glebowej, o dobrze uformowanej warstwie próchnicznej grubości około 30 cm;

- b) gliny ciężkie, bielice, ily właściwe, szczyrki mocne na nieprzepuszczalnych podłożach — niezmeljorowane;
- c) lössy: naglinowy mocny i naiłowy. Niezmeljorowane.

Gleby, wymienione w pkt. b) i c), są gruntami z podłożem mało przepuszczalnym, mało przewiewnym, mało czynnym. Ciężkie do uprawy. Spiekają się mocno od upałów i tworzą bryły trudne do rozbicia, a uprawiane na mokro mażą się;

- d) grunty wapienne i marglowe o małym zasobie materji organicznej, spoczywające na podłożu wapiennym, płytsze jak w klasie III, stąd więcej cierpiące od suszy;
- e) grunty sapowate, podmokłe ciężkie lub zimne;
- f) grunty torfowe bardzo dobre, zmeljorowane, zawierające dość dużo części mineralnych; części roślinne są w stanie dość daleko posuniętego rozkładu (włókien roślinnych nie widać lub można rozróżnić tylko poszczególne włókna roślinne);
- g) grunty okolic podgórskich, dość głębokie o łagodnych spadkach i łatwym dostępie; ciężkie, zimne, nieprzepuszczalne i nieprzewiewne; meljoracyj wymagają. Trudności sprzętu wobec znacznych opadów;
- h) gorsze odmiany czarnoziemów lössowych i iłowych czarnoziemów podkarpackich.

Klasa V. Grunty orne słabe.

Grunty naogół ubogie, a wskutek tego zawodne i nieurodzajne.

Do klasy tej należy zaliczyć np.:

- a) grunty drobno piaszczyste, głębokie, często za suche. Do uprawy łatwe;
- b) grunty iłowate, żelaziste z niebieskimi i rdzawymi plamami, nieprzewiewne, na nieprzepuszczalnym podłożu; grunty sapowate, podmokłe, ciężkie lub zimne, do meljoracyj trudne lub nienadające się wcale;
- c) grunty wapienne i marglowe płytkie z bardzo małą ilością części gliniastych, ze znaczną ilością kamieni wapiennych, ubogie w materje organiczne;
- d) grunty torfowe, dobre, zmeljorowane, zawierające mało części mineralnych; części roślinne są mało rozłożone (można rozróżnić włókna roślinne). Plony mniej pewne niż na gruntach klasy IV;
- e) grunty okolic podgórskich i górskich, dość płytkie, dość kamieniste, bądź więcej strome i mniej dostępne niż w klasie IV.

Klasa VI. Grunty orne najłabsze.

Grunty dają plony bardzo niskie lub bardzo niepewne. Do klasy tej należy zaliczyć np.:

- a) grunty zupełnie piaszczyste, niespójne, zwiewne, suche, bardzo ubogie w materje organiczne. Należą tu piaski suche, bardzo płytkie lössy leżące na żwirze, piasku lub bezpośrednio na opoce, i także płytkie biele i rędziny;
- b) grunty piaszczyste, mało zasobne, podmokłe, zimne wskutek wysokiego poziomu wód gruntowych, sapowate, często ze sporą zawartością storfiałej próchnicy (grunty przytorfowe);
- c) grunty górskie płytkie, trudno dostępne bądź strome, kamieniste albo w położeniu uniemożliwiającem uprawę oziminy;
- d) wszelkie rodzaje gruntów ornych, które z jakichkolwiek powodów (np. glebowych, stosunków wodnych lub nachylenia terenu) nie mogą być zaliczone do klas wyższych.

B. ŁĄKI.

Łąki są zaliczane do poszczególnych klas na podstawie średniej rocznej ilości i jakości zbieranego siana. Jako czynniki wtórne, wpływające na zaliczenie do klas wyższych lub niższych, powinny być brane pod uwagę: poziom wód gruntowych, zalewność, jakość gruntu, dostęp i łatwość sprzętu, potrzeba i możność wykonania meljoracji, stan kultury i stopień pielęgnacji.

Klasa I. Łąki najlepsze.

Łąki, stale przynajmniej trzykośne, o glebie zasobnej w składniki odżywcze, przepuszczalnej i przewiewnej. Położenie dostępne w każdej porze roku, powierzchnia równa, umożliwiająca wszelkie prace maszynowe. Poziom wód gruntowych korzystny. Zbiór siana co najmniej 60 q z 1 ha. Siano składa się z najszlachetniejszych traw słodkich i roślin motylkowych, prawie zupełnie bez chwastów łąkowych.

Do klasy tej należy zaliczyć np.:

- a) łąki nadrzeczne i polne, zasilane naturalnymi zalewami, żyzną wodą z rzek i pól, przyczem zalewy przychodzą w porze odpowiedniej i woda nie pozostaje na łące zbyt długo, mając odpowiedni odpływ; meljoracji nie wymagają;
- b) łąki mineralne, zmeljorowane, nawadniane, przyczem możliwe jest doprowadzanie w miarę potrzeby do każdej parceli dostatecznej ilości żywej i ciepłej wody.

W klasie I występują szlachetne trawy słodkie, jak: rajgrasy, kostrzewy, wyczyniec łąkowy, owsiki oraz rośliny motylkowe, jak koniczyny, komonica, lucerna chmielowa i t. p. Wśród traw niema wartościowej, grubej i kwaśnej flory, skrzypów, trzciny, siłw, turzycy, mchów i t. p.

Klasa II. Łąki bardzo dobre.

Łąki stale dwu lub czasami wielokośne o własnościach gleby, w położeniu i powierzchni, jak w

klasie I. W warunkach sprzyjających poziom wód odpowiedni, jakość siana zbliżona do jakości na łąkach klasy I; w warunkach nie sprzyjających poziom wody w niski lub za wysoki, jakość siana gorsza lub ilość mniejsza, jednakże nie mniej niż 40 q z 1 ha.

Do klasy tej należy zaliczyć np.:

- a) łąki nadrzeczne i polne, użyźniane przez naturalne zalewy, przyczem zalewy bywają czasem w porze niewłaściwej, przeszkadzając w sprzęcie siana lub też odpływ nie jest zupełnie dostateczny i woda miejscami stoi za długo;
- b) łąki toriowe zmeljorowane z materją organiczną w stanie daleko posuniętego rozkładu (jak w klasie III gruntów ornych), posiadające urządzenia do dowolnego doprowadzania świeżej wody i regulowania jej poziomu;
- c) łąki mineralne zmeljorowane, z urządzeniami, pozwalającymi na dowolne regulowanie nawodnienia nie wszystkich poszczególnych parcel lub też nawodnienia wodami mniej żyznymi niż w klasie I.

Klasa III. Łąki dobre.

Łąki stale dwukośne, gleba o własnościach fizycznych i chemicznych gorszych niż w klasie I i II. Powierzchnia równa; zbiór siana średnio ponad 25 q z 1 ha, przyczem obok traw szlachetnych występuje znaczna ilość traw nieszlachetnych oraz chwastów.

Do klasy tej należy zaliczyć np.:

- a) łąki polne, nieużyźniane zalewami z pól, w latach suchszych poziom wód za niski, wydajność siana mniejsza; w latach mokrych wydajność większa, jakość gorsza. Dostęp łatwy;
- b) łąki nadrzeczne lub nadjeziorne, niezalewane lub z niedostatecznym odpływem; w latach mokrych poziom wód za wysoki, ilość siana większa, lecz jakość gorsza; w latach suchych ilość siana mniejsza, lecz jakość lepsza. Dostęp utrudniony tylko w razie długotrwałych deszczów;
- c) łąki torfowe zmeljorowane, z materją organiczną bardzo lub w znacznej części rozłożoną i wskutek tego dość przepuszczalną, posiadające urządzenia do spiętrzania wody gruntowej lub też łąki z urządzeniami, jak w klasie II, jednak z mniej rozłożoną materją organiczną;
- d) łąki podgórskie i niżej położone, lepsze łąki górskie; łąki sztuczne lub naturalne, zmeljorowane i przynoszące odpowiedni zbiór siana mogą być zaliczane do klasy II.

Klasa IV. Łąki średnie.

Łąki przeważnie jednokośne.

Do klasy tej należy zaliczyć np.:

- a) łąki zbyt suche o glebie przepuszczalnej, mało zasobne, nadające się raczej pod uprawę

wę rolną. Poziom wód gruntowych zbyt niski. Łąki dostępne, o powierzchni mniej więcej równej. Urodzaj siana w latach suchych obniża się do 10 q z 1 ha, w latach mokrych może się znacznie podnieść. Siano może być średnie lub nawet dobrej jakości;

- b) łąki mogące, ze względu na wydajność i jakość siana, być zaliczone do klas wyższych, lecz na których sprzęt jest znacznie utrudniony z powodu nierówności powierzchni, obecności krzaków lub kamieni, jako też do których jest utrudniony dostęp lub podlegają one częstym powodziom;
- c) łąki torfowe, zmeljorowane, z materią organiczną mało rozłożoną, posiadające urządzenia do spiętrzania wody gruntowej, jednakże z małym zasięgiem podsiąkania wody wskutek małej przepuszczalności torfu lub też łąki torfowe o roślinności gorszej jakości niż w klasach wyższych;
- d) łąki górskie wyżej położone lub mniej dostępne.

Klasa V. Łąki słabsze.

Łąki przeważnie jednokośne.

Do klasy tej należy zaliczyć np.:

- a) łąki zbyt mokre, poziom wód gruntowych zbyt wysoki, dostęp często utrudniony, z reguły sprzęt ręczny. Zbiór siana dość obfity, lecz lichej jakości, składający się w przeważającej ilości z roślin grubych i kwaśnych;
- b) łąki śródleśne, zacienione, bądź zachwaszczone florą leśną nawet w dobrych stosunkach wilgotnościowych.

Wśród flory klasy V spotykają się na łąkach, wymienionych w pkt. a), obficie skrzypy, trzciny, sitowia, turzyce i mchy, a na łąkach, wymienionych w pkt. b), częstokroć zachwaszczenie florą leśną.

Klasa VI. Łąki najslabsze.

Łąki liche jednokośne.

Do klasy tej należy zaliczyć np.:

- a) łąki na glebach bagiennych. Dostęp utrudniony; sprzęt ręczny; wywożenie siana bardzo uciążliwe, często możliwe tylko w pewnych porach roku; należą tu między innymi wierzchowiny wód otwartych i zamkniętych (o ile kosi się na nich trawę), moczary nad brzegami rzek i jezior lub na drodze wód, wybijających się stale na powierzchnię oraz w bagnistych kotlinach bezodpływowych. W latach wyjątkowo mokrych zbiór może być zupełnie niemożliwiony. Zbiór siana może być dość znaczny, lecz jest ono bardzo liche, składające się wyłącznie z roślin grubych i kwaśnych, i nadaje się więcej na podsiół;

- b) wszystkie pozostałe łąki, które z jakiegokolwiek bądź powodów nie mogą być zaliczone do klas wyższych.

Wśród flory klasy VI obficie występują skrzypy, trzciny, sitowie i mchy. Zjawiają się chwasty trujące.

C. PASTWISKA.

Pastwiska są zaliczane do poszczególnych klas na podstawie średniej wydajności i jakości paszy. Jako czynniki wtórne, wpływające na zaliczenie do klasy wyższej lub niższej, winny być brane również pod uwagę: rodzaj gleby, warunki klimatyczne i stosunki wodne gruntu, potrzeba i łatwość meljoracji, stan kultury i stopień pielęgnacji, ukształtowanie i wystawa terenu oraz bliskość wodopoju naturalnego.

Klasa I. Pastwiska najlepsze.

Pastwiska na pierwszej jakości gruntach mineralnych (jak I i II klasa gruntów ornych), posiadające odpowiednie stosunki wilgotnościowe z odpowiednim poziomem wód gruntowych, bądź wskutek dostatecznej ilości (powyżej 600 mm rocznie) i odpowiednio rozłożonych opadów atmosferycznych, bądź też na skutek celowych zabiegów meljoracyjnych. Okres wypasu co najmniej pięciomiesięczny, bez przerw w tym okresie. Powierzchnia równa, pastwisko łatwo dostępne. Roślinność szlachetna typowo pastwiskowa, wystarczająca do dobrego wyżywienia 3 — 4 krów (łącznie około 1300 kg żywej wagi) na 1 ha bez dożywienia przez cały okres wypasu.

Klasa II. Pastwiska bardzo dobre.

Od pastwisk I klasy różnią się:

- a) bądź nieco mniejszą zasobnością gleby, czy gorszymi jej warunkami fizycznymi;
- b) bądź też nieco gorszymi stosunkami wilgotnościowymi, czy to z powodu mniejszej ilości (około 600 mm rocznie) lub gorzej rozłożonych opadów, co może powodować w niesprzyjających warunkach krótkie przerwy w okresie pasania, czy też wskutek niemożności dostarczenia wody przez istniejące urządzenia meljoracyjne wszystkim parcelom według potrzeby. Jakość paszy taka sama, jak na pastwiskach klasy I, lecz ilość przeciętnie mniejsza, umożliwiającą dobre wyżywienie do 3 krów (łącznie około 1000 kg żywej wagi) na 1 ha bez dożywienia przez cały okres wypasu.

Klasa III. Pastwiska dobre.

Gleba o własnościach fizycznych i chemicznych gorszych niż w klasie I i II (jak w średnich klasach

gruntów ornych). Pastwiska dostępne o równej powierzchni. Ilość paszy dostateczna do dobrego wyżywienia średnio 2 do 3 krów (łącznie około 800 kg żywej wagi) na 1 ha bez dożywienia przez cały okres wypasu. Jakość paszy dobra, przyczem jednak obok najszlachetniejszej roślinności pastwiskowej występuje mniej szlachetna i chwasty:

- a) pastwiska na gruntach bardziej zwięzłych z niewysoką (około 550 mm rocznie) ilością opadów, lub na lżejszych o większej ilości opadów (około 600 mm rocznie). Poziom wód gruntowych w dużym stopniu zależny od warunków atmosferycznych. W latach wilgotniejszych porost roślinności bujniejszy, jakość lepsza, w latach suchszych porost słabszy i dłuższe przerwy w pasaniu;
- b) pastwiska na gruntach dość żyznych, o za wysokim normalnie poziomie wód gruntowych, powodującym w latach wilgotniejszych możliwość uszkodzenia darni przez pasące się zwierzęta i gorszą jakość paszy skutkiem dość znacznej przymieszki chwastów. W latach suchszych jakość paszy lepsza, ale ilość mniejsza i możliwość przerw w okresie pasania. Pastwiska o lepszych stosunkach wilgotnościowych i zalewane żyznymi wodami, przyczem zalewy nie powodują dłuższej przerwy w pasaniu, mogą być zaliczone, zależnie od swej wydajności, do klasy II;
- c) pastwiska na gruntach torfowych, jak w klasie IV gruntów ornych;
- d) pastwiska górskie z okresem wypasania krótszym niż 3½ miesiąca, łatwo dostępne i prawie nie kamieniste.

Klasa IV. Pastwiska średnie.

Pastwiska, wymagające do normalnego użytkowania melioracji, dostarczające paszy do dobrego wyżywienia 1 — 2 krów (łącznie około 500 kg żywej wagi) na 1 ha bez dożywienia przez cały okres wypasu, powierzchnia mniej więcej równa; znajdują się krzaki, kamienie i kępy:

- a) pastwiska na gruntach średnich jakości, o małej przeciętnej ilości opadów (mniej niż 550 mm rocznie) i zbyt niskim poziomie wody gruntowej. Pasza może być średniej lub nawet dobrej jakości. Ilość niewielka. Ze względu na duże przerwy w okresie pasania, nadają się raczej pod uprawę rolną;
- b) pastwiska na gruntach torfowych, analogicznych do zaliczonych do klasy V gruntów ornych.

Klasa V. Pastwiska słabsze.

Pastwiska, dostarczające paszy do dobrego wyżywienia 1 krowy na 1 ha, bez dożywienia przez cały okres wypasu. Znajdują się krzaki i kamienie:

- a) pastwiska na gruntach lżejszych o za wysokim normalnie poziomie wód gruntowych. W latach wilgotniejszych pasanie utrudnione z powodu psucia się darni. Liczne kępy śmiałka darniowego; w paszy przeważają rośliny nieodpowiednie. W latach suchszych łatwiejsze pasanie i jakość paszy lepsza;
- b) pastwiska górskie, o gorszej jakości traw niż na zaliczonych do klasy III i trudniej od nich dostępne, więcej kamieniste, jednak możliwe do normalnego wypasania lub z okresem wypasu krótszym niż 3½ miesiąca.

Klasa VI. Pastwiska najłabsze.

Pastwiska, na których nie może znaleźć pełnego wyżywienia 1 krowa na 1 ha. Melioracje potrzebne, lecz często utrudnione:

- a) pastwiska na glebach lekkich, za suchych, mało również stosowanych pod uprawę. Roślinność nikła, jakość paszy licha;
- b) pastwiska na glebach bagiennych. Często nie można pasać na całej powierzchni. Jakość paszy zupełnie licha. Pastwiska bywają częściowo wykaszane, dając siano zdatne raczej na podściół;
- c) pastwiska, które z jakichkolwiek bądź powodów nie mogą być zaliczone do klas wyższych (np. strome stoki).

D. GRUNTY POD WODAMI.

Klasa I. Grunty pod wodami najlepsze.

Grunty pod wodami zamkniętymi, posiadające jako naturalną glebę dna, grunty zaliczone do klasy I gruntów ornych.

Klasa II. Grunty pod wodami bardzo dobre.

Grunty pod wodami zamkniętymi, posiadające jako naturalną glebę dna, grunty zaliczone do klasy II gruntów ornych, do klasy III opisanych w pkt. d) i e) oraz do klasy IV w pkt. b) i c).

Klasa III. Grunty pod wodami dobre.

Grunty pod wodami zamkniętymi, posiadające jako naturalną glebę dna, grunty zaliczone do klasy III gruntów ornych, opisanych w pkt. a), b), c), f) i g), oraz do klasy IV, opisanych w pkt. d) i h).

Klasa IV. Grunty pod wodami średnie.

Grunty pod wodami zamkniętymi, posiadające jako naturalną glebę dna, grunty zaliczone do klasy IV gruntów ornych, opisanych w pkt. a), e), f) i g).

Klasa V. Grunty pod wodami słabe.

Grunty pod wodami zamkniętymi, posiadające jako naturalną głębę dna, grunty zaliczone do klasy V gruntów ornych.

Klasa VI. Grunty pod wodami najslabsze.

Grunty pod wodami zamkniętymi, posiadające jako naturalną głębę dna, grunty zaliczone do klasy VI gruntów ornych oraz grunty pod wodami otwartymi.

Obniża się klasyfikację o jedną klasę w przypadkach, gdy zachodzi jeden z następujących warunków:

1) dno jest nierówne, nie dające się osuszyć za pomocą normalnych środków;

2) zbiornik wody ma zlewnię z przewagą lasów, torfowisk, kwaśnych łąk, bagien, co wpływa na kwasowość wody;

3) zbiorniki wód zasilane są przeważnie ze źródeł, położonych bezpośrednio przy zbiornikach wód (nie dotyczy to stawów psiragowych);

4) przepływ wód jest nieunikniony;

5) nadmiar wód (burzowych, z wylówów rzek czy strumieni i t. p.);

6) dopływ wód jest niedostateczny (sezonowy);

7) nadmierna przesiąkliwość dna.

W przypadku zbiegu dwóch lub więcej czynników wyżej wymienionych można obniżyć klasyfikację o dwie klasy, nie niżej jednak, jak do klasy VI.

E. GRUNTY POD LASAMI.**Klasa I.**

Grunty leśne, porośnięte drzewostanami dębowymi nieodrosłowymi, odznaczającymi się strzałami prostymi, gonnemi, dobrze oczyszczającymi się, czyli grunty odpowiadające najwyższej klasie jakości drzewostanu i bonitacji siedliska dla dębu. Do klasy tej zalicza się grunty leśne: czarnoziemowe, lössowe, gliniaste i piaszczysto-gliniaste, głębokie, żyzne, świeże, zasobne w słodką prochnicę, przepuszczalne, także nie porośnięte drzewostanami, lecz podlegające obowiązkowi zalesienia. Do tej klasy należy zaliczyć wikliny sztucznie hodowane na gruntach ornych, zaliczanych do klasy I, II i III gruntów ornych.

Klasa II.

Wszystkie grunty leśne, niewyszczególnione w klasie I i III. Należą tu także wikliny sztucznie hodowane na gruntach ornych, zaliczanych do klasy IV i V gruntów ornych.

Klasa III.

Wszystkie grunty leśne, jako takie normalnie użytkowane, porośnięte drzewostanami o słabym

przyroście i rozwoju. W szczególności wszystkie grunty leśne o niskiej klasie jakości drzewostanu i bonitacji siedliska oraz także grunty nieporośnięte drzewostanami, lecz podlegające obowiązkowi zalesienia. Do klasy tej zalicza się grunty leśne np.: piaszczyste, żwirowate suche, także grunty mokre, zimne, sapowate z kwaśną próchnicą, żelaziste, na podłożu nieprzepuszczalnym (występuje orsztyń); grunty około podgórskich i górskich płytkie, strome, kamieniste, marglowe płytkie z bardzo małą ilością części ilastych i próchnicznych, a ze znaczną ilością kamieni wapiennych, torfowe lub bagienne. Należy tu zaliczyć wszelkie wikliny nie wymienione w klasie I i II.

F. NIEUŻYTKI.

Do nieużytków zalicza się lotne piaski, bagna, mokradła, rojsty, strome stoki i parowy, niemożliwe do użytkowania jako grunty orne, leśne, łąki lub pastwiska, skały, szutrowiska, okopy, doły po zwierze, torfie, glinie, piasku i t. p. oraz grunty pod wodami otwartymi lub zamkniętymi w rozumieniu obowiązujących przepisów rybackich, o ile wody te nie są użytkowane w celach hodowli ryb lub rybactwa.